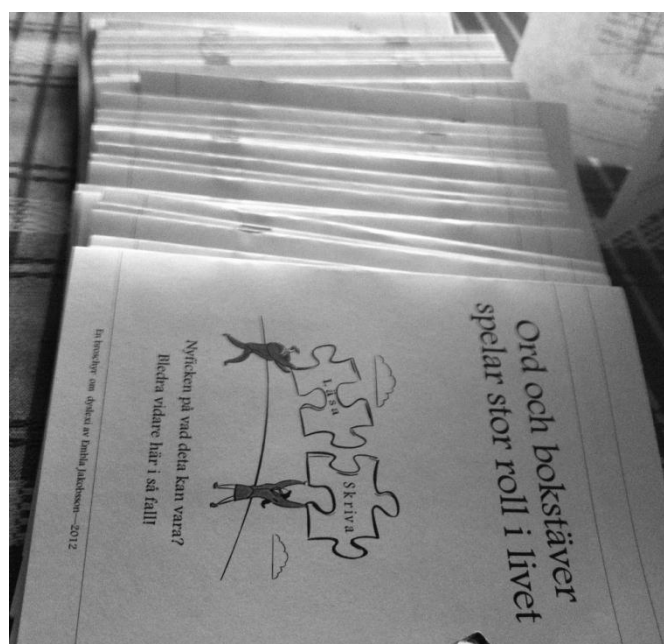

Dyslexi finner nya vägar till alla

ó En rapport om dyslexi i arbetet

Embla Jakobsson

Te09a

Projektarbete om dyslexi i arbetslivet

Karin Nilsson

Sammanfattning

I skolan och i universitetsvärlden får dyslektiker hjälp, men hur är det i arbetslivet? Hur ser det ut när dyslektikern kommer ut på arbetsmarknaden? Detta är av intresse för alla ungdomar som ska ut och möta arbetslivet. Både för den med dyslexi och för den som ska bli kollega till en dyslektiker. Målet med projektarbetet var att undersöka om arbetsgivare i Karlshamn med omnejd känner till dyslexi och vet vilka hjälpmedel som finns för att underlätta för en anställd som är dyslektiker. Denna kontakt lyckades inte i projektet.

Ett av målen var att undersöka åsikter från vuxna, äldre dyslektikers upplevelser av sitt möte med arbetslivet. Resultatet från de, och samtal med rådgivare på FMLS (= Förbundet funktionshindrade med läs- och skrivsvårigheter) visade klart att arbetsgivare kan för lite om dyslexi. Det visade också att hela kedjan från grundskolan till arbetslivet, på alla nivåer kommun, landsting och regering, måste samarbeta för att sprida denna information för att hjälpa dyslektiker in i arbetslivet och att få dem att stanna kvar med hjälp av hjälpmedel. Ändring i projektet pga. för få svar, ledde till en ny tanke att ge information till vuxna arbetstagare på olika arbetsplatser. Inriktningen på slutet av projektet har blivit att informera anställda genom en broschyr som delades ut på olika arbetsplatser. Den innehåller information om hur dyslexi visar sig hos en dyslektiker och hur dyslektikern kan få hjälp, då projektet har pekat på att det finns för lite av sådan information.

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1:1 Bakgrund	5
1:2 Ordblind som blev diagnos Dyslexi	5
1:3 Syfte och frågeställningar	6
1:4 Material och metod	6
1:5 Intervjuer	6
2. Dyslexi i arbetslivet	8
2.1 Hur många har dyslexi?	8
2.2 Vad innebär då dyslexi?	8
2.3 Ett hinder som kan tas bort	9
2.4 Hur fungerar det för dyslektiker på arbetsplatser	9
2.5 Det krävs mer av anpassning i arbetslivet	10
2.6 Jag misstänker dyslexi - vad gör jag?	11
2.7 Röster från arbetslivet	11
2.8 Sammanfattning av intervjuer av dyslektiker	12
2.9 Sammanställning av intervjuer med chefer	13
2.10 Sammanfattning av samtal med Fredrik Kohlberg	14
2.11 Presentation av bra tekniska hjälpmedel	14
2.12 Sammanfattning av samtal med Inger Rålenius	15
3 Analys	17
4 Slutdiskussion	18
4:1 På vilka nivåer behövs insatser	18
4:2 Vad kunde ha gjorts på annat sätt?	18
4:3 Ändrat mål i mitt projekt	19
4:4 Försök till nya mål i projektet	19
5. Källförteckning	21
Bilaga A	22
Bilaga A:1	23
Bilaga B	29
Bilaga C	30
Bilaga D	32
Bilaga E	32

1. Inledning

Valet föll på att undersöka hur mycket kunskap det finns om dyslexi ute i arbetslivet. Jag är själv dyslektiker och står inför det faktum att jag kommer att behöva mina hjälpmedel för att inte bli handikappad i arbetslivet. Målet med mitt arbete var att kunna ge kunskap om hur det ska fungera då en dyslektiker möter arbetslivet. Min tanke var att dela med mig av den informationen till arbetsgivare. Jag anser att det funktionshinder som dyslexi är, inte skall vara något hinder om arbetslivet anpassar arbetet för de som är dyslektiker. För att bli uppdaterad på den senaste tekniken inom området har jag fått mycket bra hjälp av Svensk Talteknologi och Dyslexiförbundet FMLS (Förbundet funktionshindrade med läs- och skrivsvårigheter). De har den kunskap och erfarenhet om tekniska hjälpmedel, rättigheter och svårigheter, som behövs ute i arbetslivet för att hjälpa en dyslektiker.

1:1 Bakgrund

1:2 Ordblind som blev diagnos Dyslexi

Redan i slutet av 1800-talet beskrev en engelsk skolläkare dyslexi hos sina patienter han kallade det ordblindhet. Skolmyndigheterna gjorde länge motstånd och kunde inte tänka sig in i problemet.

I Stadlers bok skriver hon om en svensk forskare, doktor Bertil Hallgren som 1950 skrev en avhandling om dyslexins ärftlighet. Denna blev känd internationellt och gjorde att intresse väcktes i skolorna och att kurser anordnades för lärarna. Stora debatter om vad dyslexi egentligen är, pågick länge mellan lärare och medicinare. Före 1970-talet var det en ganska sval attityd mot dyslexi från skolans sida, men sedan kom en förändring som innebar att barn med läs- och skrivsvårigheter skulle få specialhjälp i skolan så tidigt som möjligt (Stadler 1994:114-117).

I USA började de forska om dyslexi 1920. Termen dyslexi kommer av dys = svårigheter och lexia = ord. Dyslexi har diskuterats mycket och frågan, som det råder oenighet kring, är om dyslexi är något som en mindre begåvad person kan ha. Än idag så hävdar en del forskare att dyslexi kan en person bara ha om den har normal intelligensnivå. Men enligt Lundberg Höien är det svårt att mäta intelligensnivå, då en dyslektiker som har stora läs- och skrivsvårigheter testats med intelligens tester som bygger på att testpersonen har ett mycket gott ordförråd. Detta har inte alltid dyslektiker pga. av sin dyslexi. Att det råder oenighet om vad dyslexigränsen går, beror på att skillnaden mellan att ha dyslexi och att vara en svag läsare är svår att upptäcka. Det kan jämföras med vem som är överviktig, är det den som väger fem kilo eller tio kilo för mycket. Gränsen är ungefärlig både då det gäller övervikt och dyslexi. Detta är ett av skälen till att dyslexi har diskuterats, diagnosen är inte klockren och är inte lätt att ställa. Det kallas också specifika läs- och skrivsvårigheter, men denna term är lite längre att skriva så fortsättningsvis kommer bara ordet dyslexi att förekomma i rapporten.

Det finns mycket lite forskning om dyslektiker i arbetslivet. De som forskar och skriver om det poängterar att för att arbetslivet ska fungera och bli bra för en människa, så måste personen med dyslexi få hjälp tidigt. Alltså både i skola och på universitetsnivå (FMLS).

1:3 Syfte och frågeställningar

Mitt mål är att få arbetsgivare här i Blekinge medvetna om att dyslektiker finns ibland deras anställda och att det finns bra hjälpmedel för dem. Att den yngre generationen som ska ut i arbetslivet nu är medvetna om att handikappet går att undanröjas med hjälpmedel. Därför är det viktigt att arbetsgivaren är uppdaterad inom detta och ser kvalitén hos människor som öppet vågar säga:

- Jag har dyslexi.

Målet är att skriftligt kunna redovisa hur företagare tänker i denna fråga, samt de reflektioner jag får utifrån information och samtal med FMLS. Dessutom vill jag göra en informationsbroschyr, tillsammans med FMLS och Fredrik Kohlberg (som arbetar på Svensk Talteknologi), om bra vägar till hjälpmedel för en dyslektiker.

1:4 Material och metod

Metoder som har använts är kvalitativa intervjuer med vuxna dyslektiker, arbetsledare och chefer. Djupgående samtal med personer som arbetar på FMLS samt Svensk Talteknologi för att få fakta.

Jag har också fått hjälp av en specialpedagog för att inse hur dyslexi förklaras av forskare.

Jag har läst litteratur och sökt efter information på internet.

Att jag valde bort kvantitativa intervjuer beror på att det var svårt att få en större mängd fakta. De fakta jag har är mer med personligt innehåll från de intervjuade, inget som statistiskt går att redovisa.

När jag gjorde broschyren använde jag Microsofts program Publisher. Detta på grund av att det var ett program jag känner till och kan sedan tidigare.

1:5 Intervjuer

I detta projektarbete användes intervjuer som undersökningsmetod, då det var individernas upplevelser och erfarenheter som var viktigast i denna studie. Intervjusituationen gav intervjuaren en möjlighet att utveckla den tillfrågade personens svar med hjälp av följdfrågor, samt att de intervjuade gavs tillfälle att förtydliga sina tankegångar. Detta gjorde också att missförstånd och feltolkningar mellan intervjuaren och den intervjuade blev färre eller helt undveks. Denna metod gjorde att jag fick fram den personliga åsikten från varje dyslektikers upplevelse i sitt arbetsliv.

I arbetet togs det kontakt med fyra dyslektiker som var villiga att delge sina erfarenheter kring sin dyslexi och dess konsekvenser. Kontakten skedde genom föreningen FMLS. De fick ut frågorna i

ett mejl först, för att de skulle känna sig förberedda och avslappnade inför intervjun, sedan fick de fritt berätta vad de ville. Då dessa bor geografiskt långt ifrån Karlshamn har intervjun utförts per telefon.

Samma tillvägagångssätt valdes (kvalitativ undersökningsmetod) då arbetsledare/chefer skulle intervjuas. De fick ut frågorna skriftligt först, innan intervjutillfället, och de fick välja om de ville vara anonyma. Svaren kommer inte med i bilagorna, då de valde att vara anonyma.

Kontakt har tagits med FMLS för att få underlagsfakta om vilka rättigheter som finns i arbetslivet. Inger Rålenius rådgivare på Skrivknuten i Stockholm har med sin stora erfarenhet tipsat om bra fakta att använda i projektet.

Samtal med Fredrik Kohlberg, anställd på företaget Svensk Talteknologi, skedde för att jag skulle bli uppdaterad om tekniska hjälpmedel för dyslektiker.

Valet av litteratur har skett i samråd med specialpedagog Helena Vogel - Markskog. Litteraturen är från forskare som arbetar kring dyslexi och med dyslexi.

FMLS Internet sida har varit en god hjälp att hitta fakta både från dem samt deras länkar.

2. Dyslexi i arbetslivet

2.1 Hur många har dyslexi?

Hos FMLS (som är de som har mycket stor kunskap om detta) sägs det, att det finns ca 500 000 vuxna som har dyslexi. Antalet dyslektiker i Sverige brukar uppskattas till ca 5-8 % av befolkningen. Ardner (2006). Andra författare menar att det finns 100 000-tals personer i Sverige som har läs- och skrivsvårigheter av olika grad (Samuelsson 2002). Han konstaterar att problemet finns i de flesta länder med ett alfabetiskt skriftsystem och utgör mellan 10-15% av befolkningen. Hyltenstam (2003:69) menar att dyslexin förekommer lika ofta, oberoende av språk.

2.2 Vad innebär då dyslexi?

Dyslexi är en störning i vissa språkliga funktioner som är viktiga för att kunna utnyttja skriftens principer vid kodning av språket. Störningen ger sig först tillkänna som svårigheter med att uppnå en automatiserad ordavkodning vid läsning. Störningen kommer också tydligt fram genom dålig rättskrivning. Den dyslektiska störningen går i regel igen i familjen och man kan anta att en Genetisk disposition ligger till grund.

Karakteristiskt för dyslexi är också att Störningen är ihållande. Även om läsningen efterhand kan bli acceptabel kvarstår ofta rättskrivningssvårigheterna. Vid mer grundlig kartläggning av de

Fonologiska färdigheterna finner man att svagheten på detta område ofta kvarstår upp i vuxenålder.ö

(T. Höien; I. Lundberg 2004 Dyslexi Från teori till praktik)

Läsning är en sammansatt färdighet som bygger på en rad avkodnings- och förståelseprocesser. Avkodning gör att läsaren känner igen, uttalar och förstår betydelsen av ordet. För att bli en riktigt bra läsare och förstå innebörden av en text så måste ordavkodningen ha blivit väl upptränad. En rad erfarenheter och kunskaper behövs sedan för läsförståelsen, men grunden är avkodning och förståelse. En dyslektiker kan inte avkoda ord snabbt och säkert och har därför svårt att förstå svårare texter. Man kan också märka det genom att personen läser väldigt långsamt eller läser snabbt men gissar sig fram i texten. Avkodning blir även ett problem i skrivandet. Personer utan dyslexi lär sig känna igen ord och vet hur de stavas eller så kan de uttala dem högt och på så sätt höra hur orden skall stavas. De kan även se att en mening är rätt uppbyggd. Personer med dyslexi har inte den här förmågan utan skriver ofta fel på ord eller byter plats på ord i meningar. En dyslektiker använder därför ofta ett skriftspråk där det inte ingår för komplicerade ord. En person med dyslexi kan ha stora problem med läsning och nästan inga problem med skrivandet eller tvärtom men i många fall har eleven både läs- och skrivproblem. En begåvad person kan lätt lära sig att använda hjälpmedel för att förminska sin dyslexi (T. Höien; I. Lundberg 2004 Dyslexi Från teori till praktik).

Christopher Gillberg, överläkare och professor i barn- och ungdomspsykiatri, och Maj Ödman, Medicine och filosofie hedersdoktor, har skrivit en bok om dyslexi tillsammans.

I den menar dom att de bakomliggande faktorerna till dyslexi är biologiska. Deras definition lyder:
öDyslexi är ett biologiskt orsakat tillstånd, som, trots normal begåvning och trots adekvat pedagogiskt, socialt och psykologiskt stöd, ger sig tillkänna som läs- och skrivsvårigheter.ö

2.3 Ett hinder som kan tas bort

För en dyslektiker utan hjälpmedel är i dagsläget hindret stort, då både fritid, vardagsliv och arbete kräver god läs- och skrivkunnighet. Utmärkande för ett demokratiskt samhälle är att alla medborgare ska ha lika tillgång till information och vara delaktiga på samma villkor.

I massmedia lyfts ofta skolans roll för dyslektiker upp, den debatteras och det ställs krav på den. Det finns en hel del forskning och kunskap om hur skola och utbildningsväsen ska hjälpa dyslektiker. 13 % av dyslektiker läser vidare på högskola och det är en låg siffra jämfört med hela svenska folkets procentsiffra som visar att 43 % läser vidare. Då finns det en del dyslektiker ute i arbetslivet, som väljer att inte gå ut med sitt problem, eller väljer de ett yrke där de inte behöver skriva och läsa så mycket. I samhället idag kräver nästan alla yrken att du kan läsa och skriva fullgott. Personer i yrkeslivet ställs inför höga krav, de får kämpa hårt för att klara läs- och skrivkraven. De flesta väljer att dölja sina problem för sina kollegor och arbetsgivare.

liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:202342/FULLTEXT01

En dyslektiker har ett funktionshinder och enligt Sveriges lagar på arbetsmarknaden har man då rätt att få hjälp av sin arbetsgivare, försäkringskassan och landstingets hjälpmedelscentraler samt av arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen hjälper dyslektiker med läs- och skrivutredningar, hjälpmedel, extrastöd då du ska söka arbete, utbildning, skräddarsyr utbildningen och med lönebidrag eller särskilt näringsbidrag om du startar eget.

<http://dyslexi.org.loopiadns.com/sokord/forsakringskassan>

2:4 Hur fungerar det för dyslektiker på arbetsplatser

Idag är det inte alltid helt klart på arbetsplatser hur man ska hjälpa en person med funktionshindret dyslexi. Det finns exempel där personer fått hjälp, men också exempel där det inte fungerar. (Inger Rålenius rådgivare för FMLS). Därför har FMLS tillsammans med andra tagit fram handlingsplaner för kraven på arbetsgivaren och vem som gör vad i lägen som kan dyka upp för en dyslektiker. De har också påpekat att det finns många arbetstagare som inte öppet vågar visa att de är dyslektiker och därför måste omgivningen, t.ex. fackföreningar och kollegor bli mycket bättre på att vara förstående i sitt bemötande av vad som är dyslexi.

Arbetslivet idag förändras i en rasande fart, det följer den tekniska utvecklingen. Detta leder till att det idag krävs att nästan alla arbetare har en god läs och skrivkunnighet. En person med dyslexi

drabbas ofta då arbetsplatsen utvecklas, ett exempel som Lundberg tar upp i sin artikel är att fysiska yrkesskador minskar när mer och mer arbeten datoriseras. Däremot ökar de med funktionshindret dyslexi. Ett exempel är en sådan enkel förändring på en arbetsplats, som att de tar bort en kanslist och arbetstagarna själva skall fylla i lönerapporter på datorn. Detta kan försvåra för en dyslektiker. Dyslektikern i arbetslivet som inte öppet erkänner att den har dyslexi, kan upplevas som en bakåtsträvare, som t.ex. inte vill ha omorganisation, inte vill kompetensutvecklas osv.

Lundgren skriver att arbetsgivare och fackföreningar måste ha kunskap om funktionshindret dyslexi annars kan dyslektiker verkligen stoppa utvecklingen för ett företag.

AMU (arbetsmarknadsutbildning) har under 90 talets utveckling märkt att flera arbetssökande inte hade tillräckliga kunskaper för relativt lätta utbildningar hos dem. Likaså fackföreningar har märkt att flertalet medlemmar drar sig undan läsning och skrivning. Eftersom det finns ett så stort mörkertal av hur många dyslektiker det finns ute på arbetsmarknaden, är det viktigt att arbetsgivare och fackföreningar har kunskap om funktionshindret dyslexi, samt hur de får hjälpmedel till att undanröja hindren för dyslektikern. Arbetsgivaren och den anställde har rätt sedan 1991 att få hjälp med en utredning om arbetet förändras så, att en med funktionshinder t. ex dyslexi ska få hjälp så att personen kan fortsätta i sitt arbete (FMLS)

<http://www.fmls.nu/start.asp?sida=5182>

2:5 Det krävs mer av anpassning i arbetslivet

ö- Att arbetsmarknadens parter har en allmän kännedom om handikappet

- Att skyddsombuden och arbetsplatsombuden vet hur detta påverkar de anställdas förutsättningar

- Att företagshälsovårdens kompetens förstärks i detta avseende

-Att läs- och skrivsvårigheter/ dyslexi tas i beaktande vid fortbildning och fackliga studier

- Att arbetsplatserna individanpassas

Detta utdrag ur Lundgrens handlingsplan, beskriver vad en arbetsgivare och facken kan göra för att underlätta för en person med dyslexi. Lundgren tar även upp att det är ett stort ansvar som vilar på arbetsmarknadsverket då det finns många dyslektiker som inte kommer in på arbetsmarknaden eftersom de blir sjukskrivna pga. sin dyslexi. De kanske är sjukskrivna för helt andra saker då de inte vågar se eller vill dölja sin dyslexi. Detta ger i förlängningen ett krav på att försäkringskassan, socialtjänstens handläggare och arbetsförmedlare också är välutbildade i vad dyslexi är, hur det yttrar sig och hur får de tillgång till hjälpmedel. Lundgren menar att detta ansvar vilar på hela samhället från förskola, skola, och ända upp och ut i arbetslivet. Han poängterar också att det måste tas öppetliga beslut så alla instanser vet hur en dyslektiker ska behandlas. Yttersta ansvar ligger hos riksdag och regering.

<http://www.fmls.nu/start.asp?sida=5182>

2:6 Jag misstänker dyslexi - vad gör jag?

Om du misstänker att du själv eller en kollega/vän har dyslexi finns hjälp att få. Vänd dig till arbetsförmedlingen, din arbetsgivare/försäkringskassan eller till logopedmottagningen i ditt landsting. Alla har skyldighet att hjälpa dig och om det är motiverat hjälpa till med utredning och anpassning. (FMLS Rådgivning)

2:7 Röster från arbetslivet

Det förekommer funderingar från högskolor hur deras elever ska klara framtida yrke. T.ex. på BTH som utbildar sjuksköterskor har man skrivit till socialstyrelsen och ställt denna frågeställning:

öVissa yrken ställer krav på vissa förmågor förutom betyg, till exempel fullgod syn för piloter, men det finns inga sådana krav för legitimationsyrken, skriver man från sjuksköterskeprogrammet och vill ha Socialstyrelsens syn på frågan.ö

Här svarar samordnare på Karolinska institutet i Stockholm att det finns hjälpmedel och att det handlar om diskrimineringslagen. Lika väl som denna gäller på Universitetet, så gäller den i arbetslivet.

I artikeln kan människor kommentera. Det har en kvinna som är sjuksköterska gjort, en röst från en dyslektiker ute i arbetslivet

ö- Det var det dummaste jag har hört att inte vi dyslektiker skulle kunna arbeta som sjuksköterskor efter utbildningen. Är själv utbildad sjuksköterska och är dyslektiker. För mig var det inga problem, man får lära sig att använda alla sinnen när man pluggar.ö

[öhttps://vardforbundet.se/vardfokus/Webbnyheter/2011/Augusti/Sjukskoterskor-med-dyslexi-oroar-Blekinge-tekniska-hogskola/](https://vardforbundet.se/vardfokus/Webbnyheter/2011/Augusti/Sjukskoterskor-med-dyslexi-oroar-Blekinge-tekniska-hogskola/)

Ska du idag utbilda dig till Ingenjör från och med 2014, så vill regeringen ha främmande språk som ett krav. Detta har **Susanne af Sandeberg skrivet om i sin artikel i Ny Teknik.**

<http://www.nyteknik.se/asikter/debatt/article3193701.ece>

Hon framhåller att många som idag är duktiga ingenjörer, skulle inte ha varit det om förslaget som regeringen vill ha igenom 2014 gällt. Hon lyfter fram att det finns mycket teknisk kunskap som vi kommer att förlora, med språkkrav hos människor med dyslexi,. Här menar hon att skolan lär ut språk på ett sätt som inte når de med läs och skrivsvårigheter/dyslexi. Så länge det är så anser hon att regeringens språkkrav inte kan vara riktigt.

Att våga tala om att du faktiskt har dyslexi, för en arbetsgivare som ska anställa dig är ingen självklarhet. Detta med anledning av att arbetsgivaren kanske inte förstår vad dyslexi innebär.

Arbetsgivaren har inte rätt att diskriminera en arbetssökande pga. att den har dyslexi. Detta händer ändå. Det en person med dyslexi måste bli trygg med är att: När och hur säger jag att jag har dyslexi. De flesta är eniga om att det är bra att avslöja sin dyslexi, men att det krävs att det är precis i rätt ögonblick. Fingertoppskänsla behövs enligt många dyslektiker i arbetslivet. Det finns en lag att diskriminering inte får ske, som borde vara självklar för alla med funktionshinder. Lika självklart som att en person med ryggproblem får ett höj - och sänkbart skrivbord, borde det vara att en dyslektiker får sina hjälpmedel.

<http://www.suntliv.nu/Amnen/Psykosocial-arbetsmiljo/Artiklar-om-psykosocial-arbetsmiljo/Bra-att-vara-oppen-med-sin-dyslexi/>

2:8 Sammanfattning av intervjuer av dyslektiker

De intervjuade är 4 stycken, två män och två kvinnor är i åldern 40 ó 60 år. De intervjuade är alla öppna med att de har dyslexi. Alla fyra är i dagsläget vuxna som har hittat sina hjälpmedel för att kunna utvecklas och må bra i sitt arbetsliv. För att kunna skapa en tolerant arbetsmiljö menar majoriteten av de dyslektiker jag talat med, att det ligger ett ansvar hos dem att informera om sitt funktionshinder på arbetsplatsen. Det är också ett ansvar hos arbetsgivare och berörda arbetskamrater att hjälpa till att skapa en tolerant miljö. Även som vuxen behöver en dyslektiker en tolerant arbetsmiljö.

De beskriver hur de har märkat att de är dyslektiker inför arbetsgivare någon gång i sitt liv, men majoriteten anser i dagsläget att det är bäst att ha öfingertoppskänsla då de ska ge arbetsgivaren information om sin dyslexi.(Fingertoppskänsla = att verkligen känna av att det är rätt läge för att berätta det). Alla har hittat sin roll som dyslektiker och anställd, de har helt klart för sig sina rättigheter. Alla fyra använder hjälpmedel, gemensamt för dem är att datorn plus stavningsprogram och talsyntes det viktigaste hjälpmedlet.

De har alla insett att i deras funktionshinder, dyslexi, finns något som ger dem positiva förmågor som underlättar deras arbetsliv. Tre av dem arbetar med saker som har anknytning till dyslexi. Den fjärde är just nu arbetslös och har i sina tidigare yrkesval, valt att inte arbeta med något som kräver mycket läsning och skrivning. Han arbetade som svetsare. Däremot är han ordföranden i en FMLS förening och det kräver hjälpmedel såsom dator och talsyntes.(Bilaga A)

Citat ur intervjuerna som beskriver de positiva sakerna med att vara dyslektiker.

ö Jag har så otroligt bra minne. T.ex. Så kan jag adresser och telefonnummer i huvudet det vet mina kollegor så jag är en levande telekatalog. (stort arbetsminne har jag det visade sig då jag utreddes för min dyslexi).ö(Tilda)

öJag har oerhörd nytta av min dyslexi, jag har tvingats till kreativitet . Det är en vana och en bra livsstil. Min kreativitet använder jag i alla sammanhang. Det är liksom en bra vana, innovatör blir man, för man alltid har gjort kreativa saker för att dölja och kompensera sina svårigheter med läsning och skrivning. Är bra på att prata, har kompenserat med det. Det har jag nytta av då jag ska tala inför mitt företag, hålla föreläsningar t.ex.ö(Anders)

Tre av de fyra intervjuade har ett yrke som handlar om dyslexi på ett eller annat sätt. Inger t.ex. är rådgivare till människor som har dyslexi, hon peppar utifrån sina egna erfarenheter. Hon är ett bevis på att det går utmärkt att utbilda sig och arbeta med texter och mycket skrivning och läsning fast man är dyslektiker.

Alla fyra hade stött på lite hinder i sin yrkesutövning, men det var längre tillbaka, innan de var så öppna med sin dyslexi som idag.

öTidigare jobbade jag på dagis, då var det så att väldigt ofta kom jag i kniviga situationer, skulle skriva protokoll under ett arbetsplatsmöte eller föräldramöte. Då hittade jag alltid på ursäkter för att slippa, eftersom jag inte var öppen med att jag är dyslektiker.(Inger)

öJa, då jag arbetade inom vården så fick jag alltid försöka få hjälp av mina kollegor. En gång skrev jag öfebb;ö och fick en utskällning som inte var så positiv för mig.ö(Tilda)
(Bilaga A:1)

2:9 Sammanställning av intervjuer med chefer

Till intervjun tillfrågades 14 chefer på olika arbetsplatser om de ville delta i en intervju angående dyslexi på arbetsplatsen. Endast två ville delta. De valde att vara anonyma därför nämns inte deras arbetsplatsers namn. Benämner dem med han / hon i sammanfattningen och väljer att inte ha med bilagor av intervjun då de var noga med att få vara anonyma. Utskriften av intervjun avslöjar deras företag, då Karlshamn är en liten stad, dessutom är det ju bara är två chefer som svarat.

Den ena kallar jag chef nr 1 och den andra nr 2. Båda har runt ca tusen anställda i sina företag. Ingen av dem har upplevt att en arbetssökande i en anställningsintervju har sagt öJag har dyslexiö. Nr 1 har ingen kunskap alls om dyslexi, vad det är och vilka hjälpmedel som finns, eller hur det går till att stötta en arbetstagare. Han/hon har ingen förkunskap om hur arbetsgivare kan hjälpa sina anställda i denna fråga. Däremot är hans/hennes åsikt att det tar han enkelt reda på. Han/hon vet inte om det finns dyslektiker som arbetar i hans/hennes företag. Däremot uttrycker både han/hon och chef nr 2 att det inte kan finnas särskilt många då de flesta av deras anställda behöver vara duktiga

läsare och skrivare. Nr 1 menar att hans anställda har hög utbildning och har då säkert inte dyslexi. Chef nr 2 har kunskap om vad dyslexi är och har i sitt förra arbete diagnostiserat dyslexi och gjort handlingsplaner. Nr 2 vet att han/hon som arbetsgivare är skyldig till viss anpassning men inte exakt hur. (Bilaga C)

2:10 Sammanfattning av samtal med Fredrik Kohlberg

Fredrik arbetar i företaget Svensk Talteknologi och har mycket information och kunskap om tekniska hjälpmedel. Fredrik berättar att deras företag säljer mest dyslexiprodukter till arbetsförmedlingen. Det beror på att om en arbetssökande, som söker arbete genom arbetsförmedlingen visar sig ha dyslexi, är arbetsförmedlingen skyldig att följa upp personen ett år efter att den har börjat sitt arbete. Då köper arbetsförmedlingen hjälpmedel till brukaren för att denne ska klara av att behålla sitt arbete. Stora kunder är också landstinget och en del arbetsgivare. De populäraste hjälpmedlen är Claro Read Plus (talsyntes) och Echo Smart Pen som används vid möten och föreläsningar. Denna penna ger möjlighet att genom att bara anteckna några få ord, spela in föreläsningen. Sedan pekar man på orden och då hoppar den in i föreläsningen på rätt plats. (Bilaga B)

2:11 Presentation av bra tekniska hjälpmedel

Ett måste för att en dyslektiker ska kunna använda dessa program som hjälpmedel är att de har tillgång till en dator.

Claro Read Plus ó Talsyntes

Detta program kan läsa upp de dokument som man skannar in, sidor från Internet, samt filer med information, t.ex. protokoll, säkerhetsföreskrifter och Internettidning.

Man kan välja olika röster, få texter upplästa på olika språk, ändra hastighet, markörmedföljning i Word, läsa i andra applikationer även Open Office, tangentbordsläsning, höra bokstavens ljud, spara text som ljudfil (wav, wma eller ogg), video samt att läsa PDF.

Stava Rex - Svenskt rättstavningsprogram

Detta är ett svenskt stavningsprogram som visar olika förslag för att arbetstagaren med dyslexi ska veta att de har hittat rätt ord. Stava Rex är nästa generation av stavningskontroll. Den är utvecklad för dyslektiker och personer med läs- och skrivsvårigheter. Det finns ett liknande program, Spell Right, för engelsk stavning.

Echo Smart Pen ó En smartpenna

Skriv anteckningar med pennan och spela samtidigt in ljudet på det som sägs på mötet. Gå sedan tillbaka, peka på ett ord och få ljudet upp spelat ifrån mötet igen, vid samma tidpunkt du skrev just det ordet. Detta gör att du inte behöver skriva så mycket under mötet och kan istället koncentrera dig på det som sägs och delta bättre i konversationen.

Ljudfiler och anteckningar kan även sparas i din dator för senare användning. Det följer med ett anteckningsblock med de speciella DOT-bladen som ska användas med pennan. Pennan har många smarta funktioner som t.ex. miniräknare.

Detta är en penna som **alla** kan ha nytta av.

Mer produkter hittar ni på <http://www.svensktalteknologi.se/>

2:12 Sammanfattning av samtal med Inger Rålenius

Inger Rålenius som är rådgivare på Skrivknuten i Stockholm har varit en viktig person i projektarbetet. Den kunskap hon ger om dyslexi i skolsituationer och arbetslivet i våra samtal har varit ett stöd i arbetet. Därför finns länkar här från informationsfilmer som ger mycket för både personer med dyslexi och de som inte har det, eftersom de kan fungera som en länk för att låta en dyslektiker våga tala om att denne har dyslexi. Inger pratar här i filmerna om vad Skrivknuten, (där hon jobbar), är för något och vad de kan göra för att hjälpa dyslektiker.

De ger stöd till föräldrar med dyslektiska barn, hur de får sitt barn diagnostiserat och vilka rättigheter till hjälp barnet har i skolan. Inger är en mycket kunnig person som själv har dyslexi, hon har varit medveten om sin dyslexi sedan hon var 27 år och hon berättar här att det var då hon fick hopp om livet. Självförtroendet kom tillbaka. Hon har läst till socionom och klarat utbildningen bra. På universitetet har en dyslektiker rätt till hjälp och detta gjorde att hon kunde klara utbildningen, de har kunskap om vilken hjälp som behövs. T.ex. kan eleven få anteckningshjälp i form av en kompis som ändå går på samma lektion och som får betalt för att dela med sig av sina anteckningar.

Inger ger många egna exempel på hur hon hamnat i knepiga situationer i arbetslivet då hon dolt sin dyslexi, lite av det hittar ni i (Intervju 1 bilaga A: 1)

Hon talar om att dyslexi inte är något som kan tränas bort eller som kan mogna bort med åren. Ett exempel hon ger är att hon är 50 år idag och hennes dyslexi har inte blivit bättre än då hon var 10 år.

Ute i arbetslivet kan man gå till en dyslexilogoped som kan utreda och diagnostisera dyslexi. Detta är något som saknas i stora delar av Sverige. Det är inte utbrett och lika i alla delar av Sverige.

<http://www.youtube.com/watch?v=GEpPeOiDQns&feature=related>

<http://www.youtube.com/watch?v=GzPsdhT-Nxs>

<http://www.youtube.com/watch?v=hiSpskWIDTw>

3 Analys

De slutsatser projektet visar är, att en dyslektiker som ska ut på arbetsmarknaden kommer själv att behöva ha kunskap om sina rättigheter. Det finns rättigheter enligt lag, men det är inte samordnat i samhället. På arbetsgivarnivå, kommun, landsting och regeringsnivå finns olika skyldigheter. Det är lagstiftat om att en person med funktionshinder skall ha rätt till hjälpmedel i arbetslivet. Det är inte så klart för alla parter hur de ska tolka detta. Här behövs ett förtydligande från Regering och Riksdag, så att de klargör exakt hur rättigheterna är just för personer med funktionshindret dyslexi. (<http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19990132.HTM>)

Det är ofta ett dolt funktionshinder som är svårt att diagnostisera. Detta gör också att det inte är lätt att nå alla som behöver hjälp. Det är inte lätt att veta att en person har dyslexi. Men det är bra att det 1991 klassades som ett funktionshinder i Sverige (FMLS) för då har alla dyslektiker laglig rätt att få hjälp att undanröja hindret. Det talas mycket om att dyslektiker behöver hjälp tidigt i sitt liv och i utbildningsdelen dvs. skola och universitet är det inte lätt att få hjälp. Men med lite påtryckning från föräldrar och skolinspektion, samt en dyslexidiagnos så fungerar det.

I arbetslivet finns fortfarande många som inte får hjälp trots att rättigheterna finns. Det finns inte särskilt mycket forskning om detta utan det är de röster som FMLS lyfter, som ibland skyntar till i massmedia. Då jag i mitt arbete här mött dyslektiker som är vuxna och har erfarenheter av arbetslivet. När de berättar om sin situation som dyslektiker, så är det personer som har kommit långt i att leva med funktionshindret. De vet sina rättigheter och vet hur de kan använda och få tillgång till hjälpmedel. De vågar stå för att jag är dyslektikerö. Deras röster måste höras ut i arbetslivet, till andra som döljer sitt funktionshinder (dyslexi). FMLS är en organisation som borde bli mer sedd i massmedia och framförallt på arbetsplatser för att avdramatisera funktionshindret dyslexi. Det borde vara lika lätt att få hjälpmedel i arbetslivet för en dyslektiker, som det är att få hjälp med att få rätt sorts glasögon för en person med synproblem. Den intensiva massmedia - bevakningen och den forskning som finns då det gäller individers rättigheter i skola och på universitet, borde spridas till att handla om arbetslivet också. Kunskap om dyslexi och om rättigheter i arbetslivet är inte något allmänt känt.

4 Slutdiskussion

4:1 På vilka nivåer behövs insatser

Övergripande måste riksdag och regering ta ett grepp om vad som görs för dyslektiker ute i arbetslivet, där håller jag med FMLS. I skolan har det kommit långt och då det gäller elever med funktionshindret dyslexi finns det mycket forskning. Det är grunden för att de får en bra utbildning så att varje dyslektiker vet att har man dyslexi betyder det inte att man är dum i huvudet.

Självförtroendet hos dem är viktigt och det byggs på positivt sätt, om de får rätt hjälp i skolan, men tråden måste fortsätta ut i vuxenvärlden.

Okunskapen hos arbetsgivare kan jag inte säga något om, då jag fick för få svar. Däremot i mina samtal med Inger Rålenius på Skrivknuten FMLS, så har det klart framgått att det inte finns tillräcklig förståelse och individanpassning på alla arbetsplatser. Inger Rålenius nämner personer som fått sparken från sina arbetsgivare. Trots att de har fått klarlagt sina rättigheter i arbetsdomstolen så har arbetsgivaren skyllt på något annat och ändå låtit dem bli avskedade.

Intervjuerna med de två cheferna gav inte fakta med någon empirisk bakgrund.

Jag blev upprörd över ett av svaren från en av cheferna, med bakgrund av det jag lärt mig om dyslexi. Av det som skrivits av forskare och det jag fick höra när jag träffat många med dyslexi, märkte jag ju att dessa klarar avancerade arbeten med sina hjälpmedel. Därför tycker jag att detta svar ur en av intervjuerna är förskräckligt. En chef för många anställda, som inte är påläst om vad en dyslektiker kan åstadkomma, förlorar mycket viktiga och kreativa människor i sitt företag, då han/hon kan svara så här:

öDen typ av uppdrag som är aktuella innehåller så stora och tydliga krav på läs- och skrivförmåga (och även höga utbildningskrav) att sannolikheten att någon med stora läs- och skrivsvårigheter skulle ha tjänsterna är liten.ö(ur intervju chef nr2)

Enligt FMLS handlingsplan, som Torbjörn Lundgren skrivit, borde varje person som ska anställa eller vara chef över någon, läsa på. Förförståelse är viktigt för att kunna upptäcka det mörkertal som finns av arbetstagare med dyslexi.

4:2 Vad kunde ha gjorts på annat sätt?

I de intervjuer jag hade med dyslektiker fick jag kontakt med personerna genom FMLS. Detta gjorde att det var fyra personer, som var mycket medvetna om vad dyslexi innebär och visste sina rättigheter och de vågar nästan alltid stå för att de har dyslexi. Hade jag hittat de intervjuade någon annanstans så hade säkert de inte alls varit så öppna med sin dyslexi. Det jag inte riktigt kunde komma på var, i vilket forum jag skulle hitta sådana dyslektiker.

Intervjuer per telefon var också mycket svårt att spela in och ljudkvalitén på inspelningen var inte alltid den bästa, då jag skulle skriva ner dem. Ett personligt möte för intervju hade därför säkert gett mig mera.

4:3 Ändrat mål i mitt projekt

Meningen med mitt projektarbete var från början, att få en inblick i arbetsgivares kunskaper om anställdas dyslexi och deras kunskaper om hur de kunde hjälpa dem. Då jag inte fick mer än två svar fick jag tänka om, eftersom det inte var tillräckligt. Här har min tanke varit att jag kanske skulle ha gjort annorlunda, när jag försökte locka arbetsgivare till intervjun. Kanske hade det hjälpt att jag i stället för att skicka dem mejl, hade ringt dem personligen. Kanske hade då fler visat intresse. Det är lätt att avfärda ett mejl, då en arbetsgivare måste prioritera, om han/hon har mycket arbete som måste göras.

4:4 Försök till nya mål i projektet

Min tanke var att mina samtal med Inger Rålenius på FMLS och den information jag fick av Svensk Talteknologi om tekniska hjälpmedel, skulle utmynnat i en informationsbroschyr till de arbetsgivare som jag fått kontakt med i intervjun. Jag hade tänkt att de intervjuade cheferna kunde ha nytta av detta i sitt arbete. Det jag samlat in ville jag använda till något bra ändå. Min första tanke var att få med informationen som jag fått fram, i en tidning. Jag kontaktade BLT, SydÖstran, Commersen och FMLS egen tidning *Läs & Skriv*. Jag fick kontakt och alla svarade att de kunde tänkas intervju mig om projektet. Detta har jag inte fullföljt. Jag känner inte att jag är stark nog i min egen dyslexi för att våga bli intervjuad. Då kanske jag avslöjar min dyslexi för någon som inte bör veta. Denna tvekan uppkom då jag insåg hur mycket okunskap och icke- förståelse det finns i arbetslivet, om dyslexi. Kanske skulle mitt erkännande i tidningsintervjun leda till att jag blir utesluten från en del av arbetsmarknaden. Detta är kanske fejt av mig då jag inser att vi alla med dyslexi vinner på att fler vågar tala ut om det, men där är jag inte än. Eventuellt synd för det hade varit intressant att se vilken respons jag fått, positiv eller negativ.

. Efter att ha rådgjort med specialpedagog, Helena Vogel Markskog som hjälpt mig, beslöt jag mig för att använda informationen jag hade, i en broschyr (Bilaga D). Denna skulle kunna ge vuxna människor i arbetslivet information om vad dyslexi innebär för en person och vilka rättigheter som finns. Jag samlade fakta i en broschyr och har nu i slutet delat ut den på ett flertal arbetsplatser. Att förändringen i mitt projekt skedde så i slutet av projektiden, gjorde att det inte fanns tid till att följa upp broschyren. Detta var svårt att förutse innan. En uppföljning kunde kanske gett mig fler intervju personer med misstänkt dyslexi.

Kvalitén på broschyren pappersmässigt och layouten, kunde ha varit bättre om jag haft med det i min planering tidigare. Då kunde jag ha fått hjälp med mer professionell tryckning, och sponsorer till tryckeriets kostnader. Den information arbetsgivarna skulle få, hade jag tänkt ha på en datafil, det är inte riktigt samma sak som en pappersbroshyr. Formatet av en halv A4 som en bok, valde jag för att min tanke var, att den skulle finnas i väntrum och personalrum. Detta för att många skulle kunna sitta och läsa i den under väntetid eller en rast. Man skulle också kunna hänga upp den på anslagstavlor. Hade då layouten varit mer bearbetad hade den lockat till sig fler läsare. Detta får jag aldrig veta då jag inte hinner göra en uppföljning. Utdelningen till företagen gjordes under tre dagar i projektveckan, det var en del platser där jag absolut inte fick lämna den t.ex. Karlshamns Lasarett. Det hade kanske gått bättre om jag tänkt på detta innan, och försökt kontakta informationsansvariga tidigare, för att kunna ha ett personligt möte och prata om hur lite kunskap det finns, både hos dyslektiker och också hos deras arbetskamrater. Nu var det tidspress, jag fick bara acceptera ett nej. Att skriva i bloggen, som en sorts dagbok, har varit bra för då rapporten skulle skrivas, kunde jag lätt gå tillbaka i bloggen. Däremot har jag inte alltid kunnat lägga in mina blogginlägg pga. tekniska problem och det har varit frustrerande. Ett blogginlägg jag inte har kunnat publicera ligger i (Bilaga E).

Att göra detta projektarbete har gett mig som dyslektiker insikt i att det inte kommer vara helt friktionsfritt att gå ut på arbetsmarknaden . Där måste jag och alla de som är dyslektiker våga tala om att vi är kreativa människor, som kan utveckla företag fast vi har ett funktionshinder. För funktionshinder går att ta bort, om vi ser till att hjälpas åt med anpassning och hjälpmedel. Dyslektiker ska inte uteslutas från arbetsmarknaden på grund av funktionshindret, tvärtom, de borde vara mera eftertraktade, då de ofta är kreativa och kan hitta nya vägar och lösningar på problem.

5. Källförteckning

Litteratur

Adner, H (2006). *ö Majistern, språket lyder mej inte ö om dyslexi /läs- och skrivsvårigheter. Stöd - och referensmaterial om vuxnas lärande . Del 3 Specialpedagogik i vuxenperspektiv. Myndigheten för skolutveckling*

Gillberg, G & Ödman. M. *Dyslexi vad är de?.* Natur och Kultur: Stockholm, 1994

Hyltenstam. K (2003). *Modersmål och svenska som andraspråk. Att läsa och skriva. En kunskapsöversikt baserad på forskning och dokumenterad erfarenhet.*

Höien. T. & Lundberg. I (2004) *Dyslexi Från teori till praktik.* Natur och Kultur: Stockholm

Stadler E.(1994). *Dyslexi en introduktion.* Lund: Studentlitteratur

Tidningsartiklar

Samuelsson,S. (2002). *Läs- och skrivsvårigheter: inte bara dyslexi.* Artikel ur Svenska Dyslexiföreningens och Svenska Dyslexistiftelsens tidskrift: Dyslexi - aktuellt om läs- och skrivsvårigheter Nr 3/2002

Internet

liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:202342/FULLTEXT01

<http://www.fmls.nu/start.asp?sida=5182>

<http://dyslexi.org.loopiadns.com/sokord/forsakringskassan>

<https://vardforbundet.se/vardfokus/Webbnyheter/2011/Augusti/Sjukskoterskor-med-dyslexi-oroar-Blekinge-tekniska-hogskola/>

<http://www.nyteknik.se/asikter/debatt/article3193701.ece>

<http://www.suntliv.nu/Amnen/Psykosocial-arbetsmiljo/Artiklar-om-psykosocial-arbetsmiljo/Bra-att-vara-oppen-med-sin-dyslexi/>

<http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19990132.HTM>

<http://www.youtube.com/watch?v=GEpPeOiDQns&feature=related>

<http://www.youtube.com/watch?v=GzPsdhT-Nxs>

<http://www.youtube.com/watch?v=hiSpskWIDTw>

Bilaga A

1. Vad heter du? (Ok att vara anonym, men ålder och kön hade varit bra.)
2. Hur gammal är du?
3. Vad arbetar du med?
4. Hur länge har du jobbat med det?
5. Vad har du för vardagssysslor på ditt arbete?
6. När du sökte detta arbete, berättade du då vid anställningsintervjun att du är dyslektiker/brukar du göra det?
7. Om svar nej, har du avslöjat det senare, eller fixar du ditt arbete ändå. Iså fall beskriv svårigheter och hur du löser dem själv?
8. Hjälper din arbetsgivare till med att skaffa hjälpmedel och betala dem?
9. Vilka uppgifter i ditt arbete behöver du hjälpmedel för att lösa?
10. Vilka hjälpmedel använder du till vardags?
11. Skriv eller **berätta** om någon situation i möte med arbetsgivaren, som har löst sig dåligt eller mycket bra.
12. Som avslutande fråga finns det någon gång du har haft nytta av din dyslexi?

Svara gärna mer än ja eller nej, försök att berätta utförligt det gör det lättare för mig i mitt projektarbete.

Har du något annat intressant att berätta som har något att göra med dyslexi vill jag jätte gärna höra det.

Tack på förhand

Med Vänlig Hälsning

Embla Jakobsson

Bilaga A:1

Intervju nr 1: med Inger Rådelius, kvinna 56 år

Arbetar med idag: Rådgivare och sakkunnig på dyslexiförbundet ó FMLS. Har jobbat i 18 år som rådgivare.

Inger har varit aktiv inom dyslexiförbund lika länge.

Hur fick du detta arbete?

öJag hade precis gått ut socionomutbildningen och jobbade som skolkurator. Jag kände till Skrivknuten väl och tyckte de var duktiga. De sökte då en rådgivare, jag sökte och fick tjänsten. Under dessa 18 år har mitt arbete utvecklats enormt. Från att vara byggt på idealitet, till att idag vara byggt på professionalitet.ö

Arbetsuppgifter: Inger sitter i en rådgivningstelefon. Där ger hon rådgivning till föräldrar, lärare och vuxna. Hennes arbetsplats heter Skrivknuten och där tar hon emot besök. Där träffar Inger de barn, vuxna och föräldrar (enskilt eller i grupp) som har behov av hjälp med att lösa de problem som uppstår i och med att de har dyslexi.

Inger säger,

öJag lyssnar på folk, ger råd till dem, informerar om rättigheter de har som dyslektiker och peppar dem. Jag berättar också om möjligheter som finns med alla hjälpmedel.ö

När visste du att du var dyslektiker?

öDå jag var runt 30 år. Först då förstod att jag hade dyslexi, egentligen har jag alltid vetat att jag har haft svårt att läsa och skriva.ö

Inger berättar att hon utgår och peppar utifrån sina egna erfarenheter. Hon är ett bevis på att det går utmärkt att utbilda sig och arbeta med texter och mycket skrivning och läsning, fast man är dyslektiker.

Inger har gått på högskolan, hon är utbildad socionom. Där fick hon hjälpmedel och stöd under studietiden.

Vilka hjälpmedel använder du?

Stavarex (ett stavningsprogram) och Clare Reader(talsyntes) använder jag dagligenö, säger Inger. Spellright(stavningsprogram) använder hon ibland då hon måste skriva på engelska.

Olympus fickminne använder hon t.ex. vid tillfälle då andra skriver öpostitlapparö eller anteckningar, då är fickminnet suveräntö.öGustavas ordlistaö och öSaidaö demonstrerar hon för andra men använder dem inte så mycket själv.

Inger talar med värme i rösten om talböcker. öDet är min stora passion. Vid 27 -28 års ålder öppnades en helt ny värld för mig ö. Tack vare talböckerna har hon klarat universitetstudierna.

Inger berättar också om att biblioteket har fått en tjänst för alla dyslektiker, så de kan få talböcker inlästa på sin IPOD, gratis. Hon gör också reklam för Appar som är gratis, hon lovar att skicka mig info om detta.

Hur använder du hjälpmedlen i ditt arbete?

Inger beskriver, hur hon gör när hon ska skriva ett dokument om något. ÖDå skriver jag först helt utan kontroll av stavning och andra tankar på svenskan. Därefter markerar jag och använder mitt program för stavning, öStavarexö, sedan lyssnar jag igenom det med hjälp av min talsyntes. Det är mitt sätt att få ner bra texter.ö Jag skulle inte ha en chans om jag inte hade dessa hjälpmedel.

När du sökte arbete, berättade du då ärligt om din dyslexi, under anställningsintervjun?

Inger berättar

”Jag har gjort det då jag sökte jobb som skolkurator, då låg jag och grubblade en hel natt. Ska jag eller ska jag inte? Under intervjun började jag informera om dyslexi lite försiktigt för rektorn som satt i samtal med mig. Då kände jag att han var intresserad och insatt i problemet. Då vågade jag berätta för honom. Han sa ”Ta du hand om eleverna så får kanslisterna skriva åt dig.” Bra tips att känna sig för hur arbetsgivare tar det, då man säger att man har dyslexi.

Någon arbetssyssla i ditt yrkesliv, där du hamnat i en knivig situation pga. din dyslexi?

öTidigare jobbade jag på dagis, då var det så att väldigt ofta kom jag i kniviga situationer, skulle skriva protokoll under en Arbetsplatsträff eller Föräldramöte. Då hittade jag alltid på ursäkter för att slippa, eftersom jag inte var öppen med att jag var dyslektiker.

Pinsamt blev det, då jag skulle skriva ett anslag till föräldramöte. Jag var nöjd efter att ha kämpat mycket med det. Jag satt i hallen och klädde på barn, när det kom en in förälder som blev irriterad för att det var felstavat, föräldern var lärare.

Jag fick erkänna för kollegan och hon säger då att det har jag märkt varför har du inte frågat, självklart hjälper jag dig. Då lossnade det, Inger var helt omtumlad, av detta vänliga bemötande.ö Hon berättar hur hon trots att kollegorna skulle vara otrevliga mot henne, men att hon möttes av hjälp och förståelse.

Intervju nr 2: med Gunnel öTildaö Holstius, 46 år

Mitt namn är Gunnel men mitt namn har alltid vållat mig, som dyslektiker, problem. Jag kunde inte höra skillnad på bokstäverna n g h som barn och då kallade jag mig alltid Shunnel eller Funnel . Det var mycket pinsamt och irriterande. Då kom jag på att jag hette Matilda i andra namn, så då blev det Tilda med tiden och idag är jag Tilda för alla. Kvinna, ålder 46 år

Arbetar med idag: På HSO (= Handikappades Samarbetsorganisation, en paraplyorganisation som samordnar olika handikappförbund och finns på flera ställen i Sverige). Mitt arbete ligger i Enköping.

Arbetsuppgifter: Arbetar som kanslist 40 % med allt som rör en förening. Har arbetat där i drygt sju år. (började här 15 augusti 2004). Jag arbetar med dokumentation och ordnar möten med kommun, landsting och olika föreningar. Jobbar med att informera skolor och arbetsgivare om hur det är att leva med olika handikapp. Arbetar med projekt (två hälsoprojekt) samt skriver veckobrev och dokumentationer.

Vilka hjälpmedel använder du?

Talsyntesen använder jag mycket, samt Stavarex och Saida. De är bra, för där lägger jag in långa svåra fackutryck som jag ofta använder i mitt arbete.

Vem betalar dina hjälpmedel?

Mina hjälpmedel har jag både på datorn på jobbet och hemma, eftersom jag arbetar mycket hemifrån. Jag får lönebidrag då jag har astma och allergi och då får jag även pengar till mina hjälpmedel för dyslexin där.

När du sökte detta arbete berättade du då vid anställningsintervjun att du är dyslektiker?

Brukar du berätta det? Ja, de visste att jag var ordförande i Dyslexiföreningen FMLS. Att jag hade ett eller flera funktionshinder var ett av kriterierna för att de skulle anställa mig. Jag är även svårt astmatisk och har allergier.

Däremot när jag arbetade inom sjukvården vågade jag aldrig säga det. Under de 20 åren var dyslexin något som gjorde mitt arbete till en mardröm. Eftersom jag inte var öppen med min dyslexi och det inte fanns någon förståelse för det, så vågade jag inte.

Någon arbetssyssla i ditt yrkesliv där du hamnat i en knivig situation pga. din dyslexi?

Ja då jag arbetade inom vården, fick jag alltid försöka få hjälp av mina kollegor. En gång skrev jag öfebber,ö och fick en utskällning som inte var så positiv för mig.

Arbetsgivarmöte som löst sig bra? Mitt nuvarande arbete har gett mig så mycket stöd och hjälp. Jag har aldrig känt mig utpekad här. De har bara tryckt på mina bra grejor. För första gången har jag en positiv arbetsgivare. De ser att jag har bra kvalité trots min dyslexi, de fokuserar på allt bra jag fixar. När jag blev anställd så var min arbetsgivare mycket öppen med att de ville lära sig mer om dyslexi och hur det är att leva med funktionsnedsättningen. De var också duktiga att påpeka saker som jag gjorde bra. Har växt mycket som människa under dessa sju år på HSO.

Har du nytta av din dyslexi någon gång?

Jag har så otroligt bra minne. T.ex. så kan jag adresser och telefonnummer i huvudet. Det vet mina kollegor så jag är en levande telekatalog. (Att jag har stort arbetsminne, visade sig då jag utreddes för min dyslexi).

Kan du berätta om någon situation som blivit lite tokig pga. din dyslexi?

Jag står för att jag är dyslektiker, det är viktigt att vi vågar stå för det och att vi ger folk information. Då försvinner ett fördummande och ett konstigt bemötande, då förstår människor.

En episod som inte skedde i arbetslivet men som jag gärna vill berätta om, är då min brorson hade studentfest. Jag och min bror och hans närmste kollega satt och fikade efteråt. Studenten hade åkt ut på fest. Då frågar min brors kollega mig varför jag fått jobb på HSO, han visste ju att man behövde ha minst ett handikapp för att arbeta där. Han och min bror arbetar som datatekniker. Jag erkände ju att, jo jag är astmatiker, allergiker och dyslektiker. Då tittar min brors kollega på honom och frågar om han också är dyslektiker. Min bror stirrar mördande på mig, skitsur. Hans kollega fortsätter oberörd av blickarna, han berättar att han också är dyslektiker och att min bror då säger lite krystat öJa det är jag med men inte så mycket som syrranö, Då berättar han att de som jobbat nio år ihop har mörkat det för varandra, men att han har funderat på det. För då de behövt läsa saker för att lösa uppdrag, så har båda ofta haft ursäkter för att inte läsa. T.ex.ö Jag har glömt mina glasögonö, har varit en vanlig replik. Detta var en episod som sa mig hur viktigt det är att vara öppen med sin dyslexi, dessa två män behövde varsin talsyntes, så var deras problem löst.

Intervju nr 3; med Erling Nylén 52

Vad arbetar du med? Jag har arbetat som svetsare. Är för närvarande arbetslös. Arbetar mycket med FMLS Halland jag är ordförande i föreningen är också med i förbundsstyrelse FMLS I Stockholm.

När du söker arbete skriver du ut i ditt CV att du har dyslexi?

Nej det gör jag inte om det inte behövs. Då det behövs är jag mycket öppen med att jag är dyslektiker. Jag har alltid lyckats få bra arbetskompisar som ställt upp om jag har behövt få hjälp med läsning eller anteckningar. T.ex. så arbetade jag på Ringhals och då var jag tvungen att erkänna min dyslexi. För att kunna jobba där måste jag t.ex. kunna läsa igenom och skriva på säkerhetsföreskrifterna.

När jag gått olika utbildningar på arbetsförmedlingen har jag fått hjälpmedel, som t.ex. Stavarex, Vital talsyntes och Saida. Det är dessa jag använder då jag behöver skriva något.

Har du någon gång känt att du har nytta av din dyslexi?

Nej nytta??? (låter lite oförstående) men när jag tog mitt körkort gick jag på en körskola hos en god vän och fick hjälp med läsningen och när jag skulle på uppkörningen påpekade han att du måste säga som det är. Jag hade nytta av att någon ställde frågor så att jag slapp läsa dem, och att jag fick svara muntligt .

Intervju nr 4 med Anders Abrahamsson 47 år.

Vad arbetar du med? Jag är VD och driver företaget Svensk Talteknologi som Aktiebolag med anställda sedan 2007. Mitt företag säljer programvaror som är hjälpmedel för funktionshinder.

Vad arbetade du med innan dess? Var anställd inom företag som arbetade med hjälpmedel för funktionshinder.

Har du tagit upp din dyslexi i dina anställningsintervjuer och i dina Cv ?

Nej det har jag inte, jag har alltid hittat sätt att undvika att visa min dyslexi, det dröjde ända tills jag startade mitt företag. Då arbetade jag med hjälpmedel och sålde dem och då blev jag också öppen med min dyslexi, fast jag varit tveksam till det.

När upptäckte du att du hade dyslexi?

När jag gick i skolan under 70 talet kallades det att jag var ordblind. 1996 fick jag mer och mer förståelse för det, då jag började arbeta med företag som hade hjälpmedel. 2002 fick jag min diagnos.

Vilka hjälpmedel använder du idag i ditt arbete?

När jag startade företag visste jag vilka hjälpmedel jag ville ha, jag blev utredd på arbetsförmedlingen och fick dem, då jag talade om vad jag behövde. Idag använder jag Echo Smart Pen, den är min favorit då jag kan hänga med på konferenser och snabbt navigera mig tillbaka till vad det talats om . Jag har talsyntes, elektronisk kalender med lexikon på engelska och svenska och använder dator med skrivprogram. Aldrig papper och penna.

Har du någon positiv eller negativ upplevelse från något arbete du haft? När jag arbetade med att skriva offerter på ett företag, använde jag mig av metoden att klippa och klistra på datorn .

Ibland råkade jag få med något fel men det fick jag förklara då det ringde och frågade. Eller så frågade någon om jag kunde anteckna, men det avstyrde jag.

När jag gjorde offerter blev det fel ibland, eftersom jag inte såg vad som kom med. Då fanns inte stavningskontroll, jag kunde klippa och klistra, det blev tokigt ibland, men det pratade jag mig ur.

Finns det något som hindrar dig pga. av din dyslexi?

Då jag driver företag så är det en massa dokumentation som måste bli rätt utförd, då har jag hjälp av min fru, då denna byråkratiska del inte får bli fel. Hinder finns inte i denna mans kreativa värld, de är till för att lösas.

Har du någon gång haft nytta av din dyslexi?

Jag har oerhörd nytta av min dyslexi, jag har tvingats till kreativitet . Det är en vana och en bra livsstil. Min kreativitet använder jag i alla sammanhang. Det är liksom en bra vana, innovatör blir man, för man har alltid gjort kreativa saker för att dölja och kompensera sina svårigheter med läsning och skrivning. Är bra på att prata, har kompenserat med det. Det har jag nytta av då jag ska tala för mitt företag, hålla föreläsningar t.ex.

Vill du vara Anonym eller? Nej, men vill se det innan du låter det gå i tryck.

Detta var mina intervjuer. Förhoppningsvis kommer det att ringa några flera.

Här kommer det jag skrev efter att jag träffat Fredrik Kohlberg.

Möte med Fredrik Kolberg

Företaget Svensk Talteknologi

Vilka är era största kunder?

Det företag de säljer mest till är arbetsförmedlingen, eftersom de har ansvar för sina brukare ett år efter det att de har börjat arbeta. Då köper arbetsförmedlingen hjälpmedel till dem för att de ska få behålla sitt jobb. Kan också vara arbetsgivare, de har viss skyldighet att skaffa hjälpmedel till sina anställda.

Stora kunder är också landstinget.

Vilka är de mest sålda hjälpmedlen?

Talsytes Clare Reader och Echo Smart Pen,(en penna som man har när man intervjuar eller är på föreläsning), för att kunna föra anteckningar. Med den kan man hoppa in i där man vill i sina anteckningar.

Det kan också vara vuxna med eget företag som behöver stöd.

Fredrik hänvisar till deras sida och jag börjar läsa där för att kunna börja med min informationsbroschyr om hjälpmedel.

Jag ligger lite efter i min planering, men jag kommer att arbeta igen det under höstlovet.

Arbetet med broschyren är påbörjat men måste avslutas.

Jag skall också ta kontakt med arbetsgivare.

Bilaga B

Svensk Talteknologi AB

Hej Fredrik!

Imorgon hade jag tänkt försöka nå dig över telefon.

Därför har jag här skrivit ner frågor som du gärna får besvara, tänkte att det var bra om du läst dem innan så du hinner fundera på dem.

1: Är det ofta vuxna t.ex. arbetsgivare söker sig till er för att få råd om hur de ska hjälpa dyslektiker?

2 Är det dyslektikern själv dvs. arbetstagaren som söker hjälpmedel, eller är det arbetsgivaren?

3. Vilka av de hjälpmedel ni säljer tycker ska rekommenderas - eller finnas med i en broschyr till arbetsgivaren. Jag ska försöka sätta ihop en broschyr med olika hjälpmedel, och nämner du några lämpliga så kan jag säkert hitta dem på er hemsida.

Företaget Svensk Talteknologi,

Fredrik Kohlberg

Det företag som de säljer mest till är arbetsförmedlingen. De har ansvar för sina brukare ett år efter det att de har börjat arbeta.

Arbetsförmedlingen köper hjälpmedel till dem för att de ska få behålla sitt jobb.

Det kan också vara till arbetsgivare, de har en viss skyldighet att hjälpa sina arbetstagare.

Landstinget är också en stor kund.

3.Talsyntes samt Penna som man har när man intervjuar. Då kan man hoppa in i där man vill. Om man skriver ett ord så klickar man på det så är man där inne, lätt att komma rätt där man vill om man har små ord- stolpar.

Kan med vara vuxna med eget företag som behöver stöd de kommer de på.

Bilaga C

Brev jag skickat ut till arbetsgivare.

Hej, mitt namn är Embla Jakobsson. Jag är en artonårig tjej som går mitt sista år på teknikprogrammet i Karlshamn.

Jag jobbar just nu med mitt projektarbete det är därför jag kontaktar er. Mitt projekt arbetet handlar om dyslexi ute i arbetslivet.

Jag skulle vill ha svar på några frågor om vad ni vet om dyslexi och hjälpmedel.

Jag vill gärna att ni svarar på några frågor antingen via mejl eller per telefon.

Som tack för att ni ställer upp kommer ni att få en informationsbroschyr angående de hjälpmedel som finns för den som har dyslexi. Där finns också förslag på hur du som arbetsgivare kan hjälpa till med hjälpmedel som kan underlätta arbetstagarens arbete, samt information om vad det innebär att vara dyslektiker.

Mitt projektarbete kommer att utmynna i en tidningsartikel.

Skulle du vara intresserad av att medverka?

I så fall skulle jag vara väldigt glad och tacksam.

Tack på för hand!

Med vänliga hälsningar

Embla Jakobsson

Hej!

Jag ställer här några frågor. Jag ska använda svaren på dem i mitt arbete om Läs- och skrivsvårigheter/dyslexi.

Jag skulle vara glad om du svarar så utförligt som möjligt.

Antingen svarar du skriftligt och mejlar det till mig, eller så mejlar du förslag på tider för en telefonintervju.

Frågor

1. Ditt namn och företagets namn, (frivilligt, markera om du vill vara anonym i min uppsats).
2. Hur länge har du arbetat som personalchef/den som anställer människor på ditt företag?
3. Hur många anställda har du i din organisation/företag?
4. Behöver dina anställda kunna läsa och skriva? Om ja, i så fall vad, ge några exempel på olika kategorier av läsning och skrivning.
5. Har du kännedom om läs- och skrivsvårigheter? I så fall på vilket sätt?
6. Vet du hur många av era anställda som har läs och skrivsvårigheter/dyslexi?
7. Hur tänker du om en person vid en anställningsintervju säger att öJag har läs- och skrivsvårigheter/dyslexiö?
8. Har du någon gång intervjuat en arbetssökande som har sagt öJag har läs - och skrivsvårigheter/dyslexiö?
9. (Om svaret på frågan ovan är nej svara då på denna fråga också)
10. Varför tror du att du aldrig stött på en person som i en anställningsintervju har sagt: öJag har läs och skrivsvårigheter / dyslexiö
11. Vet du var du som företagare/arbetsgivare kan få hjälp med att skaffa hjälpmedel, samt att få kunskap om läs och skrivsvårigheter/dyslexi?
12. Vet du vilka skyldigheter du som arbetsgivare har mot en person med läs- och skrivsvårigheter/dyslexi? Om svaret är ja, beskriv vilka du känner till.

Bilaga D

PDF fil (Broschyr) finns i mailet. Den innehåller broschyren Örd och bokstäver spelar roll i livet

Bilaga E

Här är ett blogginlägg som jag inte kunde publicera pga tekniska problem.

Frågor från handledaren, som hon kommenterat på förra inlägget:

Nu så här mot slutet - beskriv utförligare vad som fungerat bra, mindre bra och vad det har givit dig. Har projektet varit en utmaning för dig? Vad har i så fall varit krävande. Har du varit tvungen att ändra strategi, komma på nya idéer etc?

Svar: En utmaning för mig har varit att ha telefonkontakt med okända människor och göra intervjuer med okända. Jag gillar inte att prata i telefon med folk och här har det varit helt okända personer. Det har ändå styrkt mig för jag har planerat samtalen noga innan och då har det fungerat. Att driva projekt med planering var också nytt för mig, men det är lite som att planera sina studier. Det ska det helst vara som jag tänkt mig och när det inte blir det så blir jag lite nervös och irriterad, Men det som jag lärt mig av detta projekt, är att jag, när jag kommit en bit på väg, kan tänka att det ordnar sig.

Jag har jobbat lite varje helg med det och det som är bra för mig är att jag vet vad som ska göras och jag har haft gott om tid.

Jag har fått ändra mina tankar, mitt mål att få kontakt med arbetsgivare gick inte så bra. De besvarande inte min förfrågan om de kunde tänkas ställa upp på intervjun, ett totalt ointresse, och de två som jag intervjuade hade ingen som helst kunskap eller tankar kring dyslexi. Då fick jag ändra inriktning . Mitt samarbete med Inger Rådelius som arbetar på FMLS, har fungerat bra så jag tänkte om. Min tanke, mitt mål blev då, att jag måste nå ut till fler med den information jag fått från Inger (FMLS) och av Fredrik Kohlberg (Svensk Talteknologi). Det jag nu ger ut i min broschyr är information som jag trodde att arbetsgivarna skulle ha koll på och framför allt att de skulle ha interesse av det.

Det blir mer krävande att jag får tänka om och göra mer jobb med broschyren, men det har fungerat ännu så länge. Skall nu bara få ut den så mycket jag kan, men det ska nog fungera.

Jag har inte haft många bilder med i min blogg, men någon gång ska ju vara den första. Här är lite bilder som jag tog under arbetet med broschyren.

Först skrev jag en skiss på vilken text som skulle finnas med i min broschyr:

Framsida

Överskrift:

Ord och bokstäver spelar stor roll i livet.

Inledande text:

På de flesta arbetsplatser finns det personer med läs- och skrivsvårigheter/dyslexi.

Ca 500 000 vuxna har läs- och skrivsvårigheter/dyslexi.

Många med dyslexi döljer sitt funktionshinder. Därför är det viktigt att du som arbetstagare och arbetsgivare är insatt i vad dyslexi är, hur det kan yttra sig och vilka stöd och hjälpmedel som finns. Du kan hjälpa en kollega eller dina anställda.

Små citat:

- Dyslexi har inget med intelligens att göra.
- Alla har rätt till en anpassad arbetsplats.
- En närsynt har glasögon och lika självklart ska en dyslektiker ha hjälpmedel.

Sida 2

Lista på vad som kännetecknar dyslexi.

Att ha dyslexi kan innebära att ha:

- Problem med skriven text.
- Svårt att läsa.
- Svårt att skriva.
- Svårt att hålla instruktioner i huvudet.

Kännetecken för läs och skrivsvårigheter/dyslexi:

Tecken vid läsning:

- Läser fort och gissar.
- Vänder ord - med blir dem.
- Kastar om bokstäverna - bar blir bra
- Gör tillägg ó tappa blir trappa
- Tappar ord eller bokstäver.
- Läser långsamt, trevade eller hackigt
- Stannar upp och läser om.
- Utelämnar eller läser fel på små ord eller ändelser.
- Upprepar tidigare ljud i samma ord ó firade blir firaride

Tecken vid skrivning:

- Utelämnar vokaler eller ändelser.
- Kastar om konsonanter.
- Glömmer prickar och ringar.
- Skriver otydligt.

På grund av problem med läsning och skrivning under längre tid kan man få andra tecken t.ex:

- Bristande förståelse.
- Begränsat ordförråd.
- Sämre allmän- och ämneskunskap.
- Sämre motivation och uthållighet.

- Sänkt självförtroende.

Jag misstänker dyslexi - vad gör jag?

Om du misstänker att du själv, din kollega eller någon annan i din omgivning har dyslexi finns det hjälp att få. Vänd dig till arbetsförmedlingen, din arbetsgivare/försäkringskassan eller till logopedmottagningen i ditt landsting. Alla har skyldighet att hjälpa dig om det är motiverat. De kan hjälpa till med utredning och anpassning.

Svensk Talteknologi AB är ett företag som gärna hjälper dig och dina anställda att underlätta din arbetssituation. Vi har mer än 11 års erfarenhet av arbete med digitala läroverktyg för personer med läs- och skrivsvårigheter/dyslexi. Tillsammans med dig skapar vi läs- och skrivmöjligheter!

Har du frågor om läs- och skrivsvårigheter/dyslexi, t.ex. om rättigheter, olika möjligheter och hjälpmedel kan du kontakta Dyslexiförbundet FMLS 086651700. www.dyslexi.org

Sida 3

Citat från dyslektiker.

Röster från dyslektiker!

Jag är ett bevis på att det går utmärkt att utbilda sig och arbeta med texter och mycket skrivning och läsning fast man är dyslektiker.

I mitt arbete idag som rådgivare använder jag dagligen datorn som hjälpmedel, och i den finns Stavarex (ett stavningsprogram) och Clare Reader (talsyntes).

Kontorist:

Jag jobbade tidigare på dagis och då hände det väldigt ofta att jag kom i kniviga situationer, skulle t.ex. skriva protokoll under en Arbetsplatsträff eller ett Föräldramöte. Då fick jag alltid hitta på ursäkter för att slippa, eftersom jag inte berättat att jag var dyslektiker.

Jag har så otroligt bra minne. T.ex. så kan jag adresser och telefonnummer i huvudet, det vet mina kollegor. Jag är som en levande telefonkatalog. (jag har stort arbetsminne, det visade sig då jag utreddes för min dyslexi).

Jag står för att jag är dyslektiker, det är viktigt att vi vågar stå för det och att vi ger folk information.

Då försvinner fördomar och konstigt bemötande, då förstår människor.

Egen företagare;

Jag har oerhörd nytta av min dyslexi, jag har tvingats till kreativitet. Det är en vana och en bra livsstil. Min kreativitet använder jag i alla sammanhang.

Innovatör blir man för att man alltid har gjort kreativa saker för att dölja och kompensera sina svårigheter med läsning och skrivning. Detta har jag nytta av dagligen i mitt liv.

Är bra på att prata det har jag nytta av då jag håller föreläsningar och marknadsför mitt företag.

Fackordförande:

Hinder är till för att lösas det lär man sig snabbt som dyslektiker, det är en stor tillgång i mitt dagliga arbete.

När jag hade skrivit färdig den så lätt jag den rättas på felstavning, sen lät jag två personer som inte är insatta i det här tidigare, läsa och se om de fattade vad jag menade.

Då fick jag fråga dem om mitt budskap gick fram och de fick vara kritiker med mål att jag skulle utvecklas. Jag fick bra konstruktiv kritik.

Sen satte jag mig och började skissa på min broschyrs utseende. Först hade jag tänkt ha det på ett A4 ark som man vek på mitten, då fick jag fyra A5 att skriva på, men jag insåg väldigt snabbt att det var på tok för lite. Jag utökade med ett A4 till och därmed har jag chans att göra en luftigare broschyr som är lättare att ta till sig för alla.

Jag har tidigare arbetat i Indesign, men då det är på engelska och då är det svårt att hitta/ få det som man vill ha det.

Jag bestämde mig i stället för att använda Words Publisher som fungerar som Indesign, jag tyckte det var lättare att hitta och få det som jag ville ha det.

Eftersom jag inte hade planerat att göra en broschyr, så hade jag inte någon tid att lägga ner på att fotografera själv till den, så därför har jag bara använt lånade bilder som jag vet är godkända att använda.

Sen när broschyren var klar visade jag den snabbt för Mic Calvert (lärare), han gav mig lite respons

på vissa bilder. Jag hade svarta bilder och han tyckte jag kunde följa samma bruna ton som jag hade haft i många av de andra bilderna.

Så visade jag den för Sara Månsson Möllergren (lärare), som gav mig lite respons på upplägget och placeringen bild kontra text.

En sista gång gav jag den till Karin Nilsson, min svenska lärare, som kollade igenom avstavningar och stavning/ meningsbyggnad.

Broschyren har jag ändrat 3 gånger.

Nu kommer jag dock till mer problem. Vilket papper ska jag ha när jag skriver ut det? Var får jag tag på det? Detta är det första problemet jag tar tag i nu på projektveckan.

Sen ska jag även börja ringa runt till företag, som jag kan dela ut det på. Har även funderat på att fråga om jag får hänga min broschyr i väntrum och anslagstavlor i offentliga miljöer.

Hur det kommer tas emot av företagen får vi vänta och se, men hoppas att de tar emot det på ett bra sätt.

Planering för projekt vecka två:

Detta är saker jag måste fixa denna vecka.

1. Trycka upp broschyren ca 60 st.
2. Vika och sätta ihop dem.
3. Ringa runt och höra var jag kan dela ut dem.
4. Dela ut broschyrerna.
5. Skriva på Rapporten.

Nu har bloggen bråkat och jag har inte haft tillgång till den nu under projektveckan, vilket gjort det lite svårt att uppdatera.

Men det har gått väldigt bra!

Måndag: Började dagen med att leta upp ett lite hårdare papper. Dessa papper bråkade jag med i skrivaren på skolan. De vill ju aldrig som man vill, men till sist lyckades jag få ut hela 90 stycken.

I med att de är tvåsidiga och båda behöver vikas var för sig och sedan häftas tog det lång tid att

göra dem färdiga. Hela eftermiddagen och kvällen roade jag mig med att vika 180 pappersark och häfta 90 stycken. Det var tur att jag fick låna hem en häftapparat av Harriet på fjärde våningen. Hann även med att ringa till Karlshamns sjukhus och där var det ett väldigt motstånd mot min broschyr. Min tanke var att min broschyr hade passat jättebra att lägga i alla väntrum. Men jag blev vidarekopplad från växeln till de två som var informationsansvariga och de hade hand om väntrummens information. Men där blev jag väldigt otrevligt bemött. De sa att det finns en pärm i varje väntrum där olika förbund där t.ex. Dyslexiförbundet har en flik, men dessa pärmar är inte uppdaterade av förbunden och därför fanns den pärmen inte kvar i alla väntrum. Ja de var bara negativa och sa att jag inte fick lägga ut några broschyrer.

Jag tycker de skulle kunna vara mer bemötande och vilja titta på min broschyr i alla fall. Men nej!! Så då var det bara att försöka hitta fler sätt att sprida den på.

På tisdagen, onsdagen, torsdagen åkte jag runt i bland annat Karlshamn och Asarum för att sprida min information. D.v.s. dela ut broschyren, på ställen där man når många målgrupper. Därför var det positivt att hänga broschyrer på barnomsorgens föräldraanslagstavlor. Dit kommer olika arbetstagare och chefer och hämtar sina barn och förhoppningsvis blir de nyfikna på min broschyr.

På fredag jobbade jag på rapporten samt hade lektioner hela eftermiddagen.

Vecka 6

Skriva på rapporten, och planera min redovisning.

Skriva till Harriet på skolan för att få med min broschyr, plus att skriva fakta om mitt projekt arbete.

Jag har blivit tillfrågad om att vara med i Unga Forskare på Kreativum (jag lämnade broschyrer där). Jag funderar på hur jag ska informera bäst om mitt arbete, det hade varit roligt att kunna demonstrera de hjälpmedel jag tar upp i min rapport.